

Киlivник В. В. Формирование социокультурной компетентности будущих учителей иностранных языков в процессе подготовки в колледже.

В статье проведен анализ научной литературы по теме исследования. Рассматриваются условия формирования социокультурной компетентности будущих учителей английского языка. Проанализировано понятие компетентности будущего учителя английского языка, раскрыты составляющие успешного формирования социокультурной компетентности будущего учителя английского языка.

Ключевые слова: условия, компетентность, социокультурная компетентность, будущий учитель английского языка.

Kylyvnyk V. V. Conditions of the shaping social cultural competence of future teachers of English.

The article analyzes the scientific literature on the research topic. The conditions of forming sociocultural competence of future teachers of English. The notion competence of future teachers of English and components of successful formation of sociocultural competence of future teachers of English. Different views of scientists about the conditions of forming sociocultural competence of future teachers of English.

Keywords: conditions, competence, socio-cultural competence, future English teacher.

УДК 37.04.502

Клименко Л. О.

СТВОРЕННЯ УМОВ ДЛЯ РОЗВИТКУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ СФЕРИ МОЛОДОГО ВЧИТЕЛЯ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН У СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

У статті йдеться про дослідження щодо створення організаційно-педагогічних умов кафедрою природничо-математичної освіти та інформаційних технологій Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти для розвитку інтелектуальних сфери – умінь молодих учителів природничих дисциплін у системі неформальної освіти, а саме: проведення майстер-класів досвідчених педагогів загальноосвітніх навчальних закладів, авторів підручників, переможців Всеукраїнського конкурсу “Учитель року”; залучення до засідань обласної педагогічної відкритої студії “Наука і ми”; використання прилюдного захисту робіт учнівських інтелектуальних змагань, виконаних під керівництвом молодого вчителя як засобу ототожнення себе з іншими.

Ключові слова: інтелектуальні вміння, розвиток, неформальна освіта, молодий учитель.

Стрімкий технічний розвиток сучасного суспільства, поява нових технологій у всіх галузях людської діяльності та наукових відкриттів вимагає від учителя постійного оновлення знань. Одним із найефективніших шляхів набуття професіоналізму вважається організоване навчання в системі післядипломної педагогічної освіти.

Особливої допомоги у швидкому підвищенні кваліфікації потребує молодий учитель, оскільки проходження курсів, на яких він отримав би інформацію про останні досягнення фундаментальних наук та методику ознайомлення з ними учнів, дізнався б про нові методи навчання і виховання, передбачено тільки через п'ять років після завершення вищого навчального закладу.

У педагогічній літературі становлення молодого вчителя іменується як професійна адаптація. Її дослідженню присвятили свої праці: С. Вершловський, А. Кузьмінський, О. Мороз, В. Слободчиков, О. Солодухова та ін. [1; 9; 11; 16; 18].

Визначаючи як пріоритетний напрям професійної адаптації молодих учителів природничих дисциплін у системі післядипломної педагогічної освіти – розвиток інтелектуальних умінь, нами враховано неоднорідність їх підготовки з питань фундаментальних наук, які вони викладають; з методики навчання та основне призначення природничих наук – розвиток інтелекту людини.

Педагогічний словник за редакцією М. Ярмаченка тлумачить: “Інтелектуальні вміння – це цілісна сукупність функцій, проявів діяльності високоорганізованої матерії – людського мозку; мислення, емоцій, волі, фантазії тощо, що спрямовані на пізнання й перетворення природи, суспільства і власної особистості. До інтелектуальних умінь відносяться: спостережливість, аналіз, синтез, порівняння, аналогія, узагальнення, вміння переборювати труднощі при розв’язуванні пізнавально-наукових проблем, здивування, сумнів, радість відкриття тощо” [13].

Аналіз психолого-педагогічної літератури дає підстави стверджувати, що процес розвитку інтелектуальних здібностей досліджували: В. Давидов, Д. Ельконін, Л. Занков, О. Леонтьєв, С. Рубінштейн, О. Фрідман, С. Шацький [12; 14]. Відомими вченими-психологами розроблено декілька теорій і концепцій формування умінь. Так, концепція формування інтелектуальних умінь Н. Менчинської передбачає чотири тісно пов’язані один з одним аспекти:

- 1) потреба в раціоналізації розумової діяльності;
- 2) знання загальних правил, за якими треба діяти;
- 3) практичну перевірку цих правил;
- 4) самоконтроль [10].

Як визначено, значний внесок у дослідження окресленої проблеми зробив Ю. Самарін. Він уважав, що система знань завжди спирається на відповідну систему умінь та навичок і, у свою чергу, є базою для формування нових умінь і навичок. На його думку, стан сформованості знань у людини перевіряється через наявність у неї відповідних умінь, що проявляються в практичній діяльності [15; 19].

Нами також виявлено, що педагогічна наука має значний досвід у вирішенні питань розвитку інтелекту, в основному в учнів або майбутніх учителів. Щодо молодих учителів, то проблема розвитку їх інтелектуальних умінь ще не стала предметом для наукового дослідження. Не визначений загальноприйнятий перелік інтелектуальних умінь, не виявлені основні підходи до їх формування, зокрема, методами конкретних навчальних предметів.

Уважаємо, що інтелектуальні вміння молодого вчителя – це здатність самому вміти і навчити цього учнів, а саме:

- належно сприймати, адекватно відображати й перетворювати інформацію, що надходить із оточуючого світу;
- здобувати нові знання, засвоювати соціальний досвід;
- приймати рішення, планувати свою діяльність і прогнозувати її результати.

В якості форми підвищення кваліфікації молодим учителям пропонується участь у заходах закладу неформальної освіти в міжкурсовий період, висвітлення деяких із них є **метою** статті (“Неформальна освіта – позашкільна, післядипломна освіта, підвищення кваліфікації та інші види освіти дорослих”. Проект Закону України “Про освіту”, стаття 3.1).

У 2011 році в межах обласної науково-практичної конференції “Глобальні проблеми людської цивілізації: науково-методичний аспект (до 300-річчя Ломоносова – генія світової науки)” для молодих учителів фізики, хімії, біології, астрономії, природознавства загальноосвітніх навчальних закладів організований майстер-клас Чолака Сергія Івановича, учителя фізики, директора Червонопромінського НВК І–ІІ ступенів Снігурівської районної ради, переможця Всеукраїнського конкурсу “Учитель року – 2009” із номінації “Фізика”. Тема майстер-класу – “Досягнення високих результатів у навчанні учнів через поєднання фахової та професійної майстерності вчителя”. У практичній частині заняття слухачів розподілено на п’ять груп для виконання авторських лабораторних робіт учителя-майстра. Кожна група отримала по декілька різних завдань, серед яких одне завдання – спільне: визначити густину твердого тіла. Обладнання в кожній групі різне, крім твердого тіла, яке, на перший погляд, однакове: в усіх –

металевий циліндр сріблястого кольору, подібний до алюмінієвого. Визначення маси циліндра можливе різними методами залежно від наявного обладнання, а саме: за правилом моментів, через гідростатичне зважування, зважування на звичайних терезах або за законом Архімеда. Результат виявився відмінним від очікуваного (подібного до табличного для алюмінію). Значення густини циліндрів у всіх групах виявилось різним, бо вони виготовлені або з магнію, або з алюмінію, але пустотілі тощо, що стало підставою для аналізу умови завдання, використаних матеріалів та обладнання. Така ситуація спонукала молодих учителів замислитися, по-перше, над нестандартним підходом у розв'язанні класичних навчальних завдань, визначених навчальними програмами; по-друге, над поглибленням власних знань та інтелектуальних умінь. Останнє спричинило ініціативу молодих учителів презентувати свої методичні доробки через деякий термін – під час Міжрегіональної науково-практичної конференції (організованої кафедрою природничо-математичної освіти та інформаційних технологій у 2013 р.) у різні способи: інформативний виступ; практичне проведення фрагменту заняття; відео-презентація тощо.

Розкриття досвіду роботи молодими вчителями здійснено за такими ключовими напрямами:

- активізація пізнавальної діяльності учнів на уроках біології з використанням креативного методу формування наукового світосприйняття – перевтілення;
- використання інтерактивних технологій на уроках фізики як засіб актуалізації опорних знань учнів;
- формування когнітивних умінь учнів під час навчання фізики;
- інтегрований підхід до всебічного розвитку учня на уроках фізики;
- активізація творчої діяльності учнів як складова змісту біологічної освіти;
- особистісно орієнтований підхід до створення умов розвитку творчої особистості в процесі вивчення біології;
- домашній експеримент на уроках природничих дисциплін.

Сприяння розвитку інтелектуальних умінь молодих учителів природничих дисциплін у системі неформальної освіти є одним із завдань загальнокафедрального дослідження з теми “Організаційно-педагогічні умови підвищення якості фундаментально-прикладної підготовки вчителів-природничиків у системі післядипломної педагогічної освіти”.

Об’єкт дослідження: процес фундаментально-прикладної та методичної підготовки вчителів природничих дисциплін ЗНЗ області.

Предмет дослідження: організаційно-педагогічні умови забезпечення підвищення якості фундаментальної та методичної підготовки вчителів природничих дисциплін.

Мета дослідження: створення моделі підвищення якості фундаментально-прикладної та методичної підготовки вчителя-природничика в системі післядипломної педагогічної освіти.

Вважаємо (**гіпотеза**), що вдосконалення неперервної освіти вчителів-природничиків за створеною моделлю підвищення якості фундаментально-прикладної та методичної підготовки за організаційно-педагогічних умов забезпечить високий рівень знань учнів із природничих дисциплін і розвиток інтересу до наук.

Фундаментальну підготовку вчитель отримує у ВНЗ, здобуваючи майбутню спеціальність, а прикладних знань набуває в подальшому житті.

До організаційних умов віднесено заходи, у ході яких ми підвищуємо фундаментальну (прикладну) та методичну підготовку вчителя-природничика в міжкурсовий період.

Деякі організаційно-педагогічні умови висвітлені в наукових і методичних джерелах [3-7]. Особливо змістовною і повчальною є обласна педагогічна відкрита студія “Наука і ми”, ініційована кафедрою у 2013 році (далі – Студія).

До організації засідань Студії нами висуваються певні вимоги:

- гість студії – вчений, природодослідник, винахідник, відомий не тільки в Україні, а й у світі, наукові досягнення якого прогресивні;

- учасники Студії: науковці та викладачі ВНЗ; педагоги, які виховують майбутню наукову еліту серед учнівської молоді (переможці предметних олімпіад із астрономії, біології, фізики, хімії, обласних інтелектуальних змагань, учні обласної очно-дистанційної школи “Інтелектуальний резерв Миколаївщини”);

- тема засідання повинна мати міжпредметний характер, викликати інтерес водночас у вчителя астрономії, біології, фізики, хімії, природознавства. Тому, поділяючи думку психолога Г. Костюка про те, що вміння зазвичай формуються через знання, під час засідань Студії розкриті такі теми: “Україна космічна” на відзначення 150-річчя від дня народження академіка В. Вернадського, “Трансформація метадисциплінарних знань із природничих наук – від ученого до вчителя”, “Сучасні фізичні, хімічні, біологічні технології – запорука подальшого розвитку людської цивілізації” [8].

На чотирьох її засіданнях (одне з них було виїзним до столиці) учасники отримали найсучаснішу інформацію від українських природодослідників про досягнення фундаментальних природничих наук: Л. Каденюка, першого космонавта незалежної України; учених Інституту ботаніки ім. М. Г. Холодного НАН України, Херсонського державного й Одеського національного університетів, Київського водно-інформаційного центру, Національного науково-природничого музею НАН України; Київського планетарію; Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова.

Ними висвітлені такі проблеми: дослідження в космосі впливу мікрогравітації на живі організми; реальність і фантастика життя на Марсі; будова, принцип дії колайдера та винайдення частинки бозон-Хігса; повернення до ідеї “зеленої революції” через інтродукцію рису на нетипових для нього територіях (міжнародний проект “С₄-рис”); біотехнологічний метод оздоровлення довкілля – вилучення рідкісних і дорогоцінних металів галію, германію, цирконію, спалювання енергетичного вугілля і металургії за допомогою мікроорганізмів; очищення поверхні моря від розливів нафти та для біоремедіації забруднених нафтою ґрунтів; розробка сучасних хімічних технологій із використанням ароматичних та гетероциклічних флорвмісних органічних сполук; суть метапредметних знань із природничих наук та їх трансформація від ученого до вчителя, від учителя – до учня.

Одним із ефективних методів розвитку інтелекту молодих учителів ми вважаємо вивчення історії фундаментальних наук та прославлення видатних природодослідників сучасності – гордості нашої нації, що підтверджується і Концепцією національно-патріотичного виховання МОН України.

За вимогами гостем Студії повинна бути людина, яка має відношення до Миколаївщини. Так, Л. Каденюк у дитинстві всі канікули проводив у селі Солдатському Вознесенського р-ну Миколаївської області, де народилася його мати і де дідусь був головою колгоспу.

Є. Кордюм, академік НАН України, доктор біологічних наук, завідувач відділу клітинної біології Інституту ботаніки ім. М. Г. Холодного, яка готувала Каденюка до виконання в космосі біологічних дослідів, неодноразово перебувала на Миколаївщині під час досліджування її матір’ю (академіком НАН України) флори Дніпро-Бузького лиману і Цурюпинського району Херсонської області.

К. Чурюмов, першовідкривач комети тисячоліття “Чурюмова-Герасименко”, є родом з м. Миколаєва.

В. Крутіков, доктор фізико-математичних наук, професор, завідувач кафедри фундаментально-природничих наук Міжнародного технологічного університету “Миколаївська політехніка”. Його наукові досягнення відзначила королева

Великобританії Єлизавета II пам'ятною відзнакою – “Діамант да Вінчі”. Ім'я шановного професора ввійшло у світовий Зал слави 100 найвидатніших фізиків і математиків сучасності за номером 52.

Таким чином, багаторічна співпраця автора статті з учителями природничих дисциплін, у тому числі й молодими, аналіз відвідуваних занять у навчальних закладах свідчать про якісне підвищення кваліфікації через запровадження вищезазначених форм та набуття ними:

– умінь, пов'язаних зі сприйманням та осмисленням інформації (аналіз і виділення головного, синтез, порівняння);

– умінь здійснювати трансформацію знань (узагальнення, конкретизація, класифікація, доведення до спростування);

– творчих умінь (моделювання, прогнозування, творчий підхід).

Вважаємо також результатом акмеологічного зростання молодих учителів є участь і перемога їх учнів у інтелектуальних змаганнях різних рівнів: міжнародних, всеукраїнських, обласних (форум юних шанувальників фізики та астрономії, обласний конкурс для учнів 5–11 класів “Енергія” тощо), які надають учителю можливість ототожнити себе з іншими педагогами.

Використана література:

1. *Вершловский С. Г.* Общее образование взрослых: стимулы и мотивы / С. Г. Вершловский. – М.: Педагогика, 1987. – 184 с.
2. *Ігнатишина М. М.* Розвиток інтелектуальних умінь у процесі навчання фізики / М. М. Ігнатишина, Ю. М. Галатюк // Технології компетентісно-орієнтованого навчання природничо-математичних дисциплін : Всеукр. наук.-практ. конф., 23–24 квітня 2015 р. : матеріали конф. – Херсон, 2015. – Вип. 14. – С. 31–33.
3. *Клименко Л. О.* Експеримент – ефективний засіб якісного навчання вчителів і учнів / Л. О. Клименко. – Миколаїв : ОІППО, 2014. – С. 106.
4. *Клименко Л. О.* Європейський підхід у навчанні біології / Л. О. Клименко, С. М. Хаміцевич // Вересень. – 2014. – № 3–4. – С. 92–98.
5. *Клименко Л. О.* Природознавство – навчальна дисципліна та засіб усебічного розвитку творчої особистості / Л. О. Клименко, Ф. Б. Мозгова // Вересень. – 2013. – № 3–4 (64–65). – С. 64–69.
6. *Клименко Л. О.* Трансформація знань: від ученого – до вчителя, від учителя – до учня / Л. О. Клименко, О. В. Ліскович, І. В. Мироненко // Фізика та астрономія в рідній школі. – 2015. – № 1. – С. 16–21.
7. *Клименко Л. О.* Формування міжпредметної компетентності вчителя фізики через метадисциплінарні знання в неперервній освіті / Л. О. Клименко // Матеріали Міжнар. наук. конф. “Актуальні проблеми методології та методики навчання фізико-математичних дисциплін”, (Київ, 18–19 січня 2013 р.) / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – Київ, 2013. – С. 50–51.
8. *Костюк Г. С.* Навчально-виховний процес і психологічний розвиток особистості / Г. С. Костюк. – К.: Рад. шк., 1989. – 608 с.
9. Кузьмінський А. І. Теоретико-методологічні засади післядипломної педагогічної освіти в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. н. : спеціальність 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / А. І. Кузьмінський. – К., 2003. – 43 с.
10. Менчинская Н. А. Мышление в процессе обучения / Н. А. Менчинская // Исследования мышления в советской психологии ; под ред. Н. А. Менчинской. – М., 1966.
11. Мороз А. Г. Профессиональная адаптация молодого учителя / А. Г. Мороз. – К.: НПУ им. М. П. Драгоманова, 1998. – 326 с.
12. *Огородников И. Т.* Педагогика : учеб. пособ. / И. Т. Огородников. – М.: Просвещение, 1968. – 375 с.
13. Педагогічний словник / За редакцією дійсного члена АПН України М. Д. Ярмаченка. – К.: Педагогічна думка, 2001. – 320 с.
14. *Петровский А. В.* Основы педагогики и психологии высшей школы / А. В. Петровский, В. М. Ковалева, А. А. Крашеников. – М.: Изд-во МГУ, 1986. – 303 с.
15. *Самарин Ю. А.* Очерки психологии ума. Особенности умственной деятельности школьников / Ю. А. Самарин. – М.: Изд-во АПН РСФСР, 1962. – 504 с.

16. Слободчиков В. И. Основы психологической антропологии. Психология человека: введение в психологию субъектности / В. И. Слободчиков, Н. А. Исаев. – М. : Школа-Пресс, 1995. – 384 с.
17. Сокорева С. И. Формирование у студентов учебных умений и навыков / С. И. Сокорева // Педагогика высшей школы : респуб. межведом. сб. – Минск : Высшая школа, 1984. – Вып. 8. – С. 65–70.
18. Солодухова О. Г. Становлення особистості вчителя у процесі професійної адаптації / О. Г. Солодухова. – Донецьк : Лебідь, 1996. – 175 с.
19. Учить умению учиться: из опыта работы Ворошиловской средней школы № 360 / сост. : В. А. Колот, В. О. Пунский, С. С. Вокалова и др. ; под ред. В. О. Пунского. – К. : Рад. shk., 1987. – 192 с.

References:

1. Vershlovskiy S. G. Obschee obrazovanie vzroslykh: stimuly i motivy / S. G. Vershlovskiy. – M. : Pedagogika, 1987. – 184 s.
2. Ihnatyshyna M. M. Rozvytok intelektualnykh umin u protsesi navchannia fizyky / M. M. Ihnatyshyna, Yu. M. Halatiuk // Tekhnolohii kompetentnisno-oriietovanoho navchannia pryrodnycho-matematychnykh dystsyplin: Vseukr. nauk.-prakt. konf., 23–24 kvitnia 2015 r.: materialy konf. – Kherson, 2015. – Vyp. 14. – S. 31–33.
3. Klymenko L. O. Eksperyment – efektyvnyi zasib yakisnoho navchannia vchyteliv i uchniv / L. O. Klymenko. – Mykolaiv : OIPPO, 2014. – S. 106.
4. Klymenko L. O. Yevropeyskiy pidkhid u navchanni biolohii / L. O. Klymenko, S. M. Khamitseyevych // Veresen. – 2014. – № 3–4. – S. 92–98.
5. Klymenko L. O. Pryrodnavstvo – navchalna dystsyplina ta zasib usebichnoho rozvytku tvorchoi osobystosti / L. O. Klymenko, F. B. Mozghova // Veresen. – 2013. – № 3–4 (64–65). – S. 64–69.
6. Klymenko L. O. Transformatsiia znan: vid uchenoho – do vchytelia, vid uchytelia – do uchnia / L. O. Klymenko, O. V. Liskovych, I. V. Myronenko // Fyzyka ta astronomiia v ridnii shkoli. – 2015. – № 1. – S. 16–21.
7. Klymenko L. O. Formuvannia mizhpredmetnoi kompetentnosti vchytelia fizyky cherez metadystsyplinarni znannia v neperervnii osviti / L. O. Klymenko // Materialy Mizhnar. nauk. konf. “Aktualni problemy metodolohii ta metodyky navchannia fizyko-matematychnykh dystsyplin”, (Kyiv, 18–19 sichnia 2013 r.) / M-vo osvity i nauky, molodi ta sportu Ukrainy, Nats. ped. un-t im. M. P. Dragomanova. – Kyiv, 2013. – S. 50–51.
8. Kostiuk H. S. Navchalno-vykhovnyi protses i psikhologichnyi rozvytok osobystosti / H. S. Kostiuk. – K. : Rad. shk., 1989. – 608 s.
9. Kuzminskiy A. I. Teoretyko-metodolohichni zasady pislidiplomnoi pedahohichnoi osvity v Ukraini: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia doktora ped. n.: spetsialnist 13.00.04 – teoriia i metodyka profesiinoi osvity / A. I. Kuzminskiy. – K., 2003. – 43 s.
10. Menchinskaya N. A. Myishlenie v protsesse obucheniya / N. A. Menchinskaya // Issledovaniya myishleniya v sovetskoy psihologii ; pod red. N. A. Menchinskoy. – M., 1966.
11. Moroz A. G. Professionalnaya adaptatsiya molodogo uchytelya / A. G. Moroz. – K. : NPU im. M. P. Dragomanova, 1998. – 326 s.
12. Ohorodnykov Y. T. Pedahohika: ucheb. posob. / Y. T. Ohorodnykov. – M. : Prosveshchenye, 1968. – 375 s.
13. Pedahohichni slovnyk / Za redaktsiieiu diisnoho chlena APN Ukrainy M. D. Yarmachenka. – K. : Pedahohichna dumka, 2001. – 320s.
14. Petrovskiy A. V. Osnovy pedagogiki i psihologii vysshey shkoly / A. V. Petrovskiy, V. M. Kovaleva, A. A. Krashennikov. – M. : Izd-vo MGU, 1986. – 303 s.
15. Samarin Yu. A. Ocherki psihologii uma. Osobennosti umstvennoy deyatel'nosti shkolnikov / Yu. A. Samarin. – M. : Izd-vo APN RSFSR, 1962. – 504 s.
16. Slobodchikov V. I. Osnovy psihologicheskoy antropologii. Psihologiya cheloveka: vvedenie v psihologiyu sub'ektnosti / V. I. Slobodchikov, N. A. Isaev. – M. : Shkola-Press, 1995. – 384 s.
17. Sokoreva S. I. Formirovanie u studentov uchebnykh umeniy i navyikov / S. I. Sokoreva // Pedagogika vysshey shkoly: respub. mezhdvedom. sb. – Minsk : Vysshaya shkola, 1984. – Vyp. 8. – S. 65–70.
18. Solodukhova O. H. Stanovlennia osobystosti vchytelia u protsesi profesiinoi adaptatsii / O. H. Solodukhova. – Donetsk : Lebid, 1996. – 175 s.
19. Uchit umeniyu uchitsya: iz opyita raboty Voroshilovskoy sredney shkoly № 360 / Sost. : V. A. Kolot, V. O. Punskiy, S. S. Vokalova i dr. ; pod red. V. O. Puns'kogo. – K. : Rad. shk., 1987. – 192 s.

Клименко Л. А. Развитие интеллектуальных умений молодого учителя естественных дисциплин в системе неформального образования.

В статье речь идет об исследовании по созданию организационно-педагогических условий кафедрой естественно-математического образования и информационных технологий Николаевского областного института последипломного педагогического образования для развития интеллектуальной сферы – умений молодых учителей естественных дисциплин в системе неформального образования, а именно: проведение мастер-классов опытных педагогов общеобразовательных учебных заведений, авторов учебников, победителей Всеукраинского конкурса “Учитель года”; привлечение к заседаниям областной педагогической открытой студии “Наука и мы”; использование публичной защиты работ ученических интеллектуальных соревнований, выполненных под руководством молодого учителя как средство отождествления себя с другими.

Ключевые слова: интеллектуальные умения, развитие, последипломное педагогическое образование, молодой учитель.

Klymenko L. O. The development of intellectual skills of young teacher of natural sciences in non-formal education system.

The article is about implementation one of tasks of research - creating organizational and pedagogical conditions by the Cathedra of Sciences and Mathematics Education and Information Technologies Mykolayiv Regional Institute of Postgraduate Education for the development of intellectual scope of young teachers' skills of natural sciences secondary schools in the system of non-formal education. Identified intellectual skills of young teacher and their methods and measures of development. Disclosed some of them: realization workshops experienced teachers of secondary schools, textbook authors, winners of the competition “Teacher of the Year”. In detail disclosed gist of regional educational open studio “Science and we” as a event of deepening fundamental (applied) knowledge of young teachers (part of intellectual skills) through their involvement to her meetings. Last conducted with the participation of well-known scientists of research institutions and higher educational institutions of Ukraine. The topic of meeting has interdisciplinary character, simultaneously causes interest in the teacher of astronomy, biology, physics, chemistry, natural science and creates desire to convert the knowledge of pupils. The use to psychological and pedagogical potential on public defense of works pupil's and intellectual competitions (initiated by the Cathedra), that performed under the guidance of young teachers as a means of identifying its professionalism with other colleagues, and transfer own skills to pupils.

Keywords: intellectual skills, development, non-formal education, young teacher.

УДК: 378.147: 502/504

Кобрюшко О.

ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ ПРИРОДООХОРОННИХ ІНТЕРЕСІВ СТУДЕНТІВ ПРИРОДНИЧИХ ФАКУЛЬТЕТІВ ПІД ЧАС НАВЧАЛЬНО-ПОЛЬОВОЇ ПРАКТИКИ

В статті розглядається та науково обґрунтовується можливість застосування новітніх мультимедійних технологій у процесі формування природоохоронних інтересів студентів природничих факультетів під час навчально-польової практики, зокрема можливість використання пристроїв мобільного Інтернету, спеціальних програм, Інтернет-ресурсів та електронного гербарію в межах виконання групових та індивідуальних завдань польових практик з систематики рослин та екології.

Ключові слова: природоохоронні інтереси, студенти природних факультетів, навчально-польові практики, мобільний Інтернет, електронний гербарій.

Сучасні умови та розвиток технологій створюють нові специфічні умови організації навчального процесу у відповідності до нових стандартів. Мультимедійні засоби зайняли своє окреме місце в процесі навчання та доступу інформації. Доступність різних видів пристроїв з мобільним доступом до мережі Інтернет з технологіями 3G та EDGE дозволяють отримати доступ до всесвітньої мережі в будь-якій точці де є покриття мережі